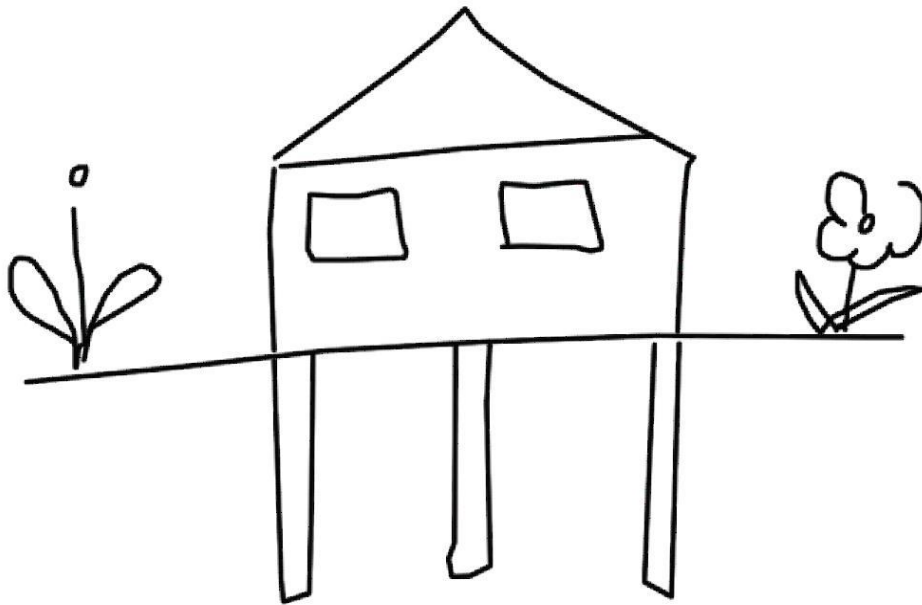

Samarbeidsrutiner for bekymring i Ringebu

Barn og unge 0-18 år

Sist revidert 26.01.15

Forord

Målgruppe

Tidlig intervensjon på rusområdet er et prioritert satsningsområde i regjeringens opptrappingsplan for rusfeltet (St.prp. nr 1 2007-2008). I rundskriv Q-16/2007 "Forebyggende innstatts for barn og unge" fremheves viktigheten av gode oppvekstmiljøer, der alle blir sett og hørt, og at en griper inn tidlig i en problemutvikling.

Samtidig er det dokumentert at ansatte som kommer i kontakt med barn, unge og voksne i risiko, ofte unnlater å handle på grunnlag av bekymringen.

I veilederen "Fra bekymring til handling", Utgitt av Helsedirektoratet i 2010 (IS -1742) ønsker de ulike direktoratene å sette fokus på hva som kan gi grunn til bekymring, og hvordan en lettere kan gå fra bekymring til handling.

Samarbeidsrutiner for bekymring i Ringeby - Barn og unge 0- 18 år bygger på denne veilederen, og skal fungere som et overordnet verktøy for alle som arbeider med barn og unge i Ringeby kommune.

Rutinene må i tillegg ses i sammenheng med den interkommunale "Handlingsplan mot vold i nære relasjoner" (2015 – 2019).

Rutinene er i samsvar med nye sentrale føringer og iverksetting av Samhandlingsreformen med nye helselover pr 01.01.2012. Planen vil ligge tilgjengelig på kommunens intranettsider og oppdateres jevnlig og etter behov.

Bakgrunn

Ringeby kommunen har forpliktet seg gjennom avtaler med KoRus – Øst og Sykehuset Innlandet HF å følge prinsippene i "Behandlingslinja" og "Barn i Rusfamilier" (se prosjektmal).

Kort oppsummert har fremdriften vært som følger:

Ideen til prosjektet Foreldrekarusellen - tidlig intervensjon oppstod under et uformelt lunsjmøte i Barnespesialistene, et møtested for ansatte som jobber med barn 0-6 år i Ringeby kommune. Foreldrekarusellen startet som tidsavgrenset tverrfaglig prosjekt (2011- 2014), men blir nå sett på mer som et *kontinuerlig utviklingsarbeid*.

Ringeby har mottatt prosjektmidler fra Helsedirektoratet, Regionrådene i Nord – og Midt Gudbrandsdalen og fra KoRus Øst. Store deler av helsetjenesten har deltatt på Opplæringsprogrammet "Tidlig inn". Våren 2014 ble Ringeby kommune med i prosjektet "Barn i Rusfamilier" hvor også barnehagene, skolene, NAV, barnevern med flere deltok på kursing sammen med helsetjenestene.

KoRus Øst kom inn halvveis i prosjektperioden, og bidro med penger øremerket det å lage en lokal tilpasning av Behandlingslinja. Alle voksne som er bekymret for barn og ungdom i Ringeby skal SE og HANDLE! Alle ansatte skal vite hva som ligger i rollen som "oppdager" og "koordinator".

Kart og kompass

Det å endre kultur for samarbeid og samkjøre flere tjenester er et spennende, stort og krevende arbeid.

Arbeidet vårt har et solid fundament, og innsatsen bygger videre på det som allerede finnes av gode strukturer og tverrfaglig samarbeid. HSA gruppen hjalp oss i gang, og fungerte i starten som en referansegruppe. Videre har en tverrfaglig styringsgruppe og to arbeidsgrupper jobbet jevnt og trutt i tre år.

Vi har sammen forsøkt å laget en enkel pedagogisk modell ; en hustegning som oppsummerer satsningen.

Modellen har som formål å gi kolleger, ledere, administrasjon og politikere et kart og kompass å navigere etter.

Vi ser for oss at Ringebu sitt "Drømmehus" står på tre pilarer:

1)Innsatsområder: Rus, Psykisk helse og Vold i nære relasjoner

2)Hvordan oppdage?

3)Hvordan hjelpe?

Hustegningen er også en metafor på barnet som vokser opp. Barnas første leveår er kritiske for å stimulere områder av hjernen som danner grunnlag for all senere læring og utvikling. Dette kan sammenlignes med å bygge en sentral grunnmur i et hus. Gjennom å hjelpe foreldre til å skape trygge rammer for barnas oppvekst og utvikling håper vi å kunne bidra til at uheldige samspills mønstre setter seg.

Hustegningen ligger som eget vedlegg og er nøye forklart i Foreldrekarusellens prosjektmal.

Veien videre

Vi er ikke i mål enda, men vi er godt på vei!

Rutinene er sammen med Handlingsplan for vold i nære relasjoner gode hjelpemidler for å avdekke, handle og samarbeide rundt barn i risiko.

Utfordringene videre er først og fremst å implementere rutinene og sørge for at de videreføres også etter 2015.

Fåvang, januar 2015

Barnehagene	MGBV	Legetjenesten
Skolene	Rus – og psykisk helsetjeneste	Fysioterapitjenesten
MGPPR	NAV	Jordmortjenesten
		Helsestasjonen

Sist revidert 26.01.15 av prosjektleder, Solveig Sylte

Innholdsfortegnelse

1. Det viktigste først!.....	5
2. Ringebu kommunes rutine for ivaretagelse av behandlingslinjer	6
Oppdagerrollen.....	7
Koordinatorrollen	8
3. Litt statistikk – ser vi disse barna?	9
4. Familieteam for gruppen 0-18 år	11
5. DiL for gruppen 6- 16 år.	13
6. Tiltaksoversikt – Generelle og spesifikke.....	15
Forebyggende arbeid på systemnivå	15
Tiltak rettet mot foreldre	15
Tiltak for barn og unge rettet mot problemadferd/ atferdsvansker	16
Tiltak for barn og unge rettet mot psykiske problemer	17
Tiltak for barn og unge rettet mot rusproblemer	17
Tiltak for barn og unge med foreldre med psykiske – og/ eller rusproblemer	17
Forebyggende tiltak i hjemmet.....	18
Forebyggende tiltak i barnehagen/ SFO/ skolen	19
Forebyggende tiltak på fritiden	19
7. Den nødvendige samtalen.....	20
8. Aktuelle nettsider/ kontaktadresser	21
9. Litteraturliste	22

Vedlegg

1. Poster Foreldrekarusellen
2. Erklæring om samtykke
3. Bekymringsmelding til barneverntjenesten
4. Barnets trygghetsplan
5. Min Trygghetsplan
6. Husk barnet!
7. Individuell Plan

1. Det viktigste først!

T
e
n
k

s
i
k
k
e
r
h
e
t

h
e
l
e

v
e
i
e
n
!

Analyser uroen din

- Analyser magefølelsen! Hva sier den?
 - Hvilke signaler har du sett/hva har barnet fortalt?
- Skriv loggbok.
- Hvor lenge har du vært urolig?
 - Hvor ofte har du vært urolig?

Drøft uroen (innenfor regler av taushetsplikten)

- Med en kollega
- Ta det opp med nærmeste leder *

Oppsummer og systematiser

- Signaler? Barnets tilstand? Kjennskap til familie og nettverk ?

Planlegg den nødvendige samtalen med barn og foreldre (det er ofte lurt å være to)

- Barnet først, så foreldrene, eventuelt sammen (ikke ved vold)
- Trenger dere assistanse av Familieteamet?
- Rammen for samtalen (dagsorden, tidsbruk, møtested, møteledelse)
- Presenter det du ser – ikke det du tror/mistenker
- Deler foreldrene din uro/bekymring

Oppsummer samtalen med kollega/leder

- Er jeg/vi fortsatt urolig? Har uroen økt?

Velg fremgangsmåte

- A. Vi ordner opp selv
- B. Vi trenger hjelp – tidlig tverrfaglig vurdering
- C. Bekymringen er så alvorlig at barnevernet kontaktes

A. Ordner selv

Tiltak og oppfølging i samarbeid med barn og foreldre

B. Bistand

Velg i samarbeid med familieteamet hvem som skal bistå. Plan for veien videre og ansvarsfordeling

C. Barnevern

Meld til barnevern. Barnevern koordinerer

Høy bekymring/ fare for vold, overgrep, omskjæring, bortføring,...

- Ta direkte kontakt med barnevern/politi – **aldri** foreldre

Bvtj. MGBV: 612 83051
Politi MGL: 610 53210

Samarbeidspartnere i Ringeby:

MGBV: 61283078 / 61283052

Helsestasjon: 61283927 / 26

Rus/psykisk helse: 61283948

MGPPR: 61299071

NAV: 61417900

2. Ringebu kommunes rutine for ivaretagelse av behandlingslinjer

Behandlingslinje for sped- og småbarn av foreldre/foresatte med psykiske vansker/lidelser

<http://demo.datakvalitet.no/egg/dok/dok31906.pdf>

Behandlingslinje for Sped- og småbarn med foreldre/foresatte med rusproblemer

<http://demo.datakvalitet.no/egg/dok/dok31857.pdf>

Behandlingslinje for gravide med rusproblemer

<http://demo.datakvalitet.no/egg/dok/dok32177.pdf>

Behandlingslinje for gravide med psykiske vansker.

<http://demo.datakvalitet.no/egg/dok/dok31905.pdf>

Mål:

Rutinen henvender seg til ansatte og ledere i det kommunale tjenesteapparatet som:

- er i posisjon til å oppdage
- eller arbeider med

barn, unge og voksne som har utfordringer knyttet til rus eller psykiske vansker.

Rutinen skal være et hjelpemiddel for at:

- Tydeliggjøre fremgangsmåte slik at tilbud om behandlingslinjene blir iverksatt for bruker og fulgt opp i kommunen.
- Oppdagere av utfordringer vet hvordan de skal gå fram
- Tidligst mulig oppstart
- Brukere skal oppleve at bistanden er samordnet og koordinert.

Du kan lese mer om temaet på denne linken:

[*Inngangsside for alle behandlingslinjer i Sykehuset Innlandet*](#)

Oppdagerrollen

Alle ansatte i Ringeby kommune vil kunne oppleve bekymring eller oppdage utfordringer knyttet til rus og/ eller psykiske vansker. Dette kan medføre vanskelige situasjoner for både ansatt og bruker. Her beskrives en fremgangsmåte som skal brukes når man kommer i rollen som oppdager.

Det må vurderes noen forskjeller i fremgangsmåte med bakgrunn i:

- Bekymringer rundt barn/familie/gravide hvor utfordringene er uklare og ikke har kommet fram gjennom at de det gjelder har bedt om bistand.
- De det gjelder henvender seg med spørsmål om bistand.
- Oppdagelse av graviditet eller utfordringer hos barn/familier vi er i kontakt med på bakgrunn av rus eller psykiske vansker.
- Oppdagelse av utfordringer knyttet til rus eller psykiske vansker hos gravide.
- Alvorlige og akutte situasjoner som utløser meldeplikt

Fremgangsmåte

- Diskuter bekymringen eller henvendelsen med en kollega og/eller be om en samtale med lederen din.
Ved behov kan man søke bistand hos andre tjenester med utfyllende kompetanse.
Du kan melde saken inn til Familieteam i Ringeby. Teamet møtes siste tirsdag i måneden.
Koordinator er helsesøster Solveig Sylte.

Telefon: 61 28 39 27

Solveig.sylte@ringeby.kommune.no

Vara: Edel Bakken

Telefon: 474 69 673

Edel.bakken@ringeby.kommune.no

Saken tas opp innenfor gjeldene regler om taushetsplikt, og på generelt grunnlag. Saken kan drøftes med navn dersom de det gjelder skriver under på et informert samtykke (vedlegg). Foreldrene oppfordres til selv å være med å drøfte sin sak.
Se ellers Rutiner for familieteam i Ringeby.

- Uavhengig av bekymringsgraden eller kontakt med bruker anbefales det at dere, som en del av den videre oppfølgingen, tar en samtale med bruker. Det anbefales at den som innehar oppdagerrollen ikke er alene i en slik samtale
 - For at samtalen skal bli gjennomført med faglig kvalitet og trygghet for partene kan du finne noen tips for slik samtale [her](#) på side 41 i Veileder Fra bekymring til handling.
 - Samtalen skal i tillegg til beskrivelse av bekymringen eller situasjonen inneholde en avklaring av:

Behovet for oppfølging i henhold til Behandlingslinje.

Avklaringen dokumenteres på ordinær måte i den tjenesten som har ansvar for samtalen. Bruk gjerne Prosedyre Husk barnet ([link](#))

I de tilfeller hvor det er behov for å samtykke til oppfølging etter behandlingslinjen, skal det tildeles en kontaktperson. Det er familieteamet som i samråd med bruker tildeler en kontaktperson. Familieteamet vurderer også om det er behov for IP eller evt. en familieplan. Det er viktig at de ulike planene rundt en familie blir sett i sammenheng, slik at man unngår ekstra belastninger for de involverte.

Aktuelle skjema ligger som vedlegg.

Dersom bekymringen er så alvorlig og akutt at det utløser melde- eller opplysningsplikt skal barnevern, politi, NAV eller andre ansvarlige instanser/personer kontaktes. Se plansje "Det viktigste først: jeg er bekymret, hva gjør jeg?")

- Når barn er involvert, har alle ansatte i det offentlige en selvstendig meldeplikt til barnevernet etter barnevernsloven § 6-4 (Link til lov). Det må meldes direkte til barneverntjenesten. Det er ikke nok å melde fra til ledelsen på egen arbeidsplass, eller andre tjenester i kommunen.
- Helsepersonell har opplysningsplikt (link til lov) til Helse- og omsorgstjenesten.

I Ringebu er det Rus – og psykisk helsetjeneste i kommunen som skal ha melding når det er grunn til å tro at en gravid kvinne misbruker rusmidler på en slik måte at det er overveiende sannsynlig at barnet vil bli født med skade. Ansvarlig er tjenesteleder for Helse og Mestring Berit Aarnes.

Koordinatorrollen

Koordinator skal være brukers kontaktperson og følge vedkommende i behandlingsløpet i henhold til:

- Gjeldende behandlingslinje
- Veileder i Koordinering og Individuell plan (vedlegg)

Dette betyr blant annet at Koordinator i samarbeid med bruker skal:

- Ha ansvar for å involvere aktuelle parter og skaffe seg kunnskap om hvor man søker bistand i den enkelte sak.
- Etablere ansvarsgruppe eller samarbeidsforum etter behov og kalle inn til møter.
- Initiere og legge til rette for en felles gjennomgang av saken slik at målsettinger blir utarbeidet og samordnet med brukers egne behov.
- Utarbeidelse av felle mål for det videre samarbeidet
- Følge opp målsettinger og at tiltak i brukers plan iverksettes.
- Avtale tid for neste samarbeidsmøte

Ansattes forpliktelser

Ringebu kommune har inngått samarbeidsavtale med Sykehuset Innlandet om Behandlingslinjene.

Dette medfører at alle Tjenesteområder må legge til rette at ansatte kan delta etter intensjonene i behandlingslinjene.

Gjeldende fra: 01.01.2014

Evalueringsdato: Innen 31.12 2014

Ansvarlig for rutinen: Styringsgruppen i Foreldrekarusellen

3. Litt statistikk – ser vi disse barna?

Tallene under er hentet fra RBUP og presentert av Ulrika Håkansson under Opplærings programmet (2012 – 2013). Primærkilde er Statistisk Sentralbyrå.

37,5 % av alle barn i Norge lever i familier der en eller begge foreldrene/ omsorgspersonene har psykiske lidelser.

- I Ringebu – 99 barn under 5 år
- I Lillehammer – 643 barn under 5 år
- I Gausdal – 141 barn under 5 år
- I Øyer – 115 barn under 5 år
- I Nord Fron – 123 barn under 5 år

65.000 barn har forelder som får behandling for sine problemer

- I Ringebu – 13 barn under 5 år
- I Lillehammer – 83 barn under 5 år
- I Øyer – 15 barn under 5 år
- I Nord Fron – 16 barn under 5 år

Mer enn 15.000 barn i Norge lever i familier der mor/ far er innlagt p.g.a. en psykisk lidelse

- I Ringebu – 3 barn under 5 år
- I Lillehammer – 19 barn under 5 år
- I Gausdal – 4 barn under 5 år
- I Øyer – 3 barn under 5 år
- I Nord Fron – 4 barn under 5 år

10% av befolkningen har en personlighetsforstyrrelse

- I Ringebu – 27 barn under 5 år
- I Lillehammer – 170 barn under 5 år
- I Gausdal – 37 barn under 5 år
- I Øyer – 31 barn under 5 år
- I Nord Fron - 33 barn under 5 år

Hvert 6. Barn lever med foreldre som ruser seg i så stor grad at det påvirker omsorgsrollen

- I Ringebu – 44 barn under 5 år
- I Lillehammer – 287 barn under 5 år
- I Gausdal – 61 barn under 5 år
- I Øyer – 52 barn under 5 år
- I Nord Fron – 55 barn under 5 år

8% av barna lever med foreldre som misbruker alkohol

- I Ringebu – 21 barn under 5 år
- I Lillehammer – 138 barn under 5 år
- I Gausdal – 30 barn under 5 år
- I Øyer – 25 barn under 5 år
- I Nord Fron – 26 barn under 5 år

Hver 12.kvinne i Norge utsettes for livstruende vold

Mer enn 100 000 barn i Norge lever med vold i familien

- I Ringebu – 20 barn under 5 år
- I Lillehammer – 129 barn under 5 år
- I Gausdal – 28 barn under 5 år
- I Øyer – 23 barn under 5 år
- I Nord Fron – 25 barn under 5 år

Barn er tilstede i 80-95 % av alle voldstiltfeller i familien

Mer enn 50% av menn som utøver vold mot kvinner, utøver også vold mot barn

5 % av alle barn utsettes for gjentatte seksuelle overgrep

- I Ringebu – 13 barn under 5 år
- I Lillehammer – 86 barn under 5 år
- I Gausdal – 18 barn under 5 år
- I Øyer – 15 barn under 5 år
- I Nord Fron – 16 barn under 5 år

4. Familieteam for gruppen 0-18 år

Målgruppe:

- Gravide, Barn og unge 0-18 år.
- Tidlig uro og bekymring.
- Et fora for både foreldre og fagfolk

Koordineres av helsestasjonen.

Familieteam:

Familieteamet i Ringeby består av PPT, helsesøster, barnevern, Rus – og Psykisk helsetjeneste, barnehage og NAV. Andre fagpersoner kalles inn ved behov. For eksempel BUP sped- og små, flyktningkonsulent, fastlege, konsulent for funksjonshemmede osv

Teamet har blant annet som ansvar at behandlingslinjene blir fulgt. Se også Kap.1 om Behandlingslinjenes og oppdager/ koordinatorrolle.

- Teamet har som mål å optimalisere ressursene rundt barn og unge, slik at saker/ meldinger blir fulgt opp og behandlet raskt og effektivt.
- Teamet fatter ikke vedtak, men kanaliserer til rett hjelpeinstans,
- Teamet følger opp saker og evaluerer om tiltak fungerer som forventet.
- Teamet er et forum for utveksling av fagkunnskap på tvers av profesjoner.
- I tillegg til saksbehandling kan møtene brukes til å diskutere fagtema, case eller annet.

Hvordan få hjelp fra Familieteamet?

Du kan melde saker inn til Familieteam i Ringeby gjennom å kontakte koordinator på telefon, meil eller direkte. Det er lav terskel for å melde saker opp til teamet.

Koordinator er fagansvarlig helsesøster Solveig Sylte. Telefon:474 65 363.

Mailadresse: solveig.sylte@ringeby.kommune.no.

Vara er helsesøster Edel Bakken. Telefon: 474 69 673

Mailadresse: edel.bakken@ringeby.kommune.no

Praktisk organisering:

- Teamet er fast og møtes **siste tirsdag i måneden på Helsesenteret på Fåvang.**
- Saker meldes inn senest en uke i forveien til koordinator. Koordinator sender ut møteplan til de involverte senest 3 dager i forveien.
- Samtykkeskjema fylles ut dersom saken meldes opp til teamet.
- Foreldre kan inviteres inn i teamet.

- Unntaksvis må det åpnes for drøfting også uten samtykke. Oppmelder står da ansvarlig for anonymiseringen (se Juridiske forhold, Rikke Lassen s. 9).
- Møtene varer mellom 45 min – 90 min.
- Hele teamet og den/de som melder inn saken møter ved nye saker.
- Ved etablerte saker samarbeider oppmelder og koordinator om hvem som skal møte.
- Ønske om å kunne kjøre «parallell møter» på sikt – dette for å spare tid.
- Et enkelt skjema (se prosjektmal) er eneste **referat** og skrives i to eksemplar på slutten av møtet. Dette for å spare belastningen på koordinator. På skjemaet kommer det frem **hvem som er ansvarlige for å hjelpe familien videre.**
- Den/ de som får ansvar for oppfølging lagrer dette skrivet i barnets journal i sin tjeneste, og sørger for nødvendig dokumentasjon ut over dette. Familien får det andre eksemplaret med hjem. Kopi lagres alltid i barnets journal på helsestasjonen.

5. DiL for gruppen 6- 16 år.

DIL - DRA I LAG

Koordineres av Barneverntjenesten

Målgruppe:

- Barn og unge i alderen 6-16 år
- Barn og unge med store samspillproblemer; innagerende og utagerende art, og som er hemmende for egen og andres utvikling
- Barn og unge som har lite eller manglende utbytte av det nåværende skoletilbudet
- Barn og unge som har behov for tilbud utover eksisterende rammer

Et tverretattlig samarbeid mellom Midt-Gudbrandsdal barnevernskontor
Ringebu ungdomsskole, Ringebu skole, Fåvang skole, Venabygd Montessori skole,
Midt-Gudbrandsdal Pedagogisk Psykologisk rådgjevingsteneste, Rus og psykisk helse for barn og unge
og Ringebu kommune
Dette i samarbeid med BUFETAT, Barne- ungdoms- og familieetaten Gjøvik.

Målsetting og prosjektidè

- Få den enkelte barn og ungdom mer i fokus
- Forebygge problematferd hos barn og unge
- Bidra med å sikre barn og unge grunnleggende ferdigheter
- Hindre unødig plassering ut av bygda
- Tenke nytt i forhold til alternative opplæringsarenaer
- Hindre drop-out av videregående
- Samordne og iverksette helhetlige tilbud ut i fra den enkeltes behov

DIL ønsker å legge til rette for mulige tiltak på alle arenaene til barn og unge som skole, hjem og fritid.

Tiltakene er aktuelle for barn og unge som fra før av har eller har hatt oppfølging fra ulike tjenester og som har behov for mer helhetlige og samordnende tiltak.

DIL handler også om å tilrettelegge for å få til en bedre alternativ opplæringsarena for barn og unge med store atferdsvansker, og som har manglende utbytte av det ordinære opplæringstilbudet.

Den tverrfaglige gruppa jobber med enkeltsaker, og forsøker å finne fram til helhetlige tilbud, best mulig tilpasset det enkelte barn og unges behov.

Gruppa møtes fast hver måned og der blir enkeltsaker drøftet og arbeid fordelt. I tråd med målsettingen vil gruppa invitere og samarbeide med andre utenom gruppa, til barnet og ungdommens beste (foresatte, skolehelsetjenesten, NAV, 2. linjetjenester, politiet, tilbydere av tiltak).

Hvordan få hjelp fra DiL?

DIL har egne søknadskjemaer for de som ønsker å få hjelp fra teamet. Du kan få hjelp til å søke via skolen eller via en annen hjelpeinstans du har god kontakt eller tilknytning til.

Det er nødvendig med samtykke fra ungdommen selv, hvis ungdommen er over 15 år, og fra foreldre og foresatte før søknaden kan drøftes i gruppa. Anonyme saker kan imidlertid drøftes, hvis skolen eller andre instanser har spørsmål eller saker de ønsker å ta opp. Gruppa er nøye med å følge opp regler om taushetsplikt i denne forbindelse.

Du kan ta kontakt med DIL direkte, hvis du har spørsmål til oss. Ta kontakt med Koordinator for DIL, Hildegunn Fritjofsen v/MGBV, på telefon 612 83 051.

Hildegunn.fritjofsen@ringeby.kommune.no

6. Tiltaksoversikt – Generelle og spesifikke

Forebyggende arbeid på systemnivå

Navn på samarbeidsgruppe	Ansvarlig	Tidsrom	Evaluering
HSA Holdningsskapende arbeid mot rus)	HSA	Etablert	
SLT (samlokalisering av lokale kriminalitetsforebyggende tiltak) HSA sitt overordnede råd	HSA	Etablert	
Barnespesialistene	Rus –og psykisk helsetjeneste Helsestasjonen Barnehagene	Etablert	
Ung i MIDT-DALEN	Interkommunalt samarbeid	Etablert	

Tiltak rettet mot foreldre

Tiltak	Ansvar	Tidsrom	Evaluering
CoS –P (Circle og Security)	Helsestasjonen Rus – og psykisk helsetjeneste	2012	2015
Besøk med omvisning på føde/ barselavdelingen	Jordmor	Etablert	Nyåret 2015
Forberedende kurs med Cos-P introduksjon	Helsestasjonen	Oppstart våren 2015	Utgangen av 2015
EPDS (screening svangerskaps depresjon)	Jordmor Helsesøster	Etablert 2012	Høsten 2014
TWEAK (screening rusmidler i svangerskapet)	Jordmor	Oppstart i løpet av 2015	2016?
AAS (screening vold)	Helsesøster	Oppstart i løpet av 2015	2016
Trillegrupper	Helsestasjonen	Etablert tilbud	
Bra Mat kurs	Freskus	Avventes	
Baby/barnesang	Frivillighetssentralen	Etablert tilbud	
Treningstilbud på Freskus	Freskus	Etablert 2013	
Barselgrupper	Helsestasjonen	Etablert	
Babymassasje	Helsestasjonen	Avventes	

Nettverkstreff	Foreldrene selv HSA	Etablert	
Foreldremøter	Barnehage/ skole HSA	Etablert og etter behov	

Tiltak for barn og unge rettet mot problemadferd/ atferdsvansker

Tiltak	Ansvar	Tidsrom	Evaluering
MST, Multisystemisk terapi (Veiledning til foreldre med ungdom som har store adferdsvansker)	Barnevern	Etablert	
PMTO (Veiledning til foreldre med barn som har adferdsvansker)	Barnevern	Etablert	
Fosterhjem	Barnevern	Etablert	
Institusjon	Barnevern	Etablert	
Senter for foreldreobservasjon (F.eks. Seljelia Familiesenter)	Barnevern	Etablert	
Økonomisk bistand til f.eks. fritidsaktiviteter	Barnevern	Etablert	
Hjemkonsulent	Barnevern	Etablert	
Råd og veiledning	Barnevern	Etablert	
Familieråd	Barnevern	Etablert	
Besøkshjem	Barnevern	Etablert	
Støttekontakt	Barnevern	Etablert	
COS - P	Helsestasjonen Rus – og Psykisk helsetjeneste	Etablert 2012	Nyåret 2015

Tiltak for barn og unge rettet mot psykiske problemer

Tiltak	Ansvar	Tidsrom	Evaluering
Sinnemestring	Rus – og psykisk helsetjeneste	Etablert	
Drøfting i Familieteam (0-18 år)	Helsestasjonen	Etablert	Januar 2015
Drøfting i DiL, Dra i Lag (6-16 år)	Barnevern	Etablert	
CoS –P veiledning	Helsestasjon Rus – og psykisk helsetjeneste	2012	Januar 2015
Veiledning av hjemkonsulent/foreldreveileder	Helsestasjonen	Ikke etablert Mangler midler	
"Annerledes - dagen" i 10 klasse	HSA	Etablert	

Tiltak for barn og unge rettet mot rusproblemer

Tiltak	Ansvar	Tidsrom	Evaluering
"Annerledes - dagen" i 9 klasse	HSA	Etablert	
Cos-P veiledning	Rus – og psykisk helsetjeneste	2012	2015?
Drøfting i DiL	Barnevern	Etablert	

Tiltak for barn og unge med foreldre med psykiske – og/ eller rusproblemer

Tiltak	Ansvar	Tidsrom	Evaluering
Behandlingslinjene	Den som førs oppdager problemet	2014	Januar 2015
HUSK BARNET!	Voksenter tjenester som jobber med foreldrene	2015	2016
Drøfting i Familieteam (0-6 år)	Helsestasjon	Etablert	Januar 2015
Drøfting i DiL (6-16 år)	Barnevern	Etablert	
Hjemkonsulent/foreldreveileder	Helsestasjon	Mangler midler	
COS-P veiledning	Helsestasjon Rus – og psykisk helsetjeneste	2012	Januar 2015

Forebyggende tiltak i hjemmet

Tiltak	Ansvar	Tidsrom	Evaluering
Tiltak for å forebygge/ redusere fattigdom blant barn i familier som mottar sosial stønad	NAV Barnevern	Etablert	
Avlastningshjem/ besøkshjem	Barnevern	Etablert	
Råd og veiledning	Barnevern Helsestasjon Rus – og psykisk helsetjeneste PPT	Etablert	
Tilsyn i hjemmet	Barnevern	Etablert	
Ansvarsgrupper	Konsulent for Funksjonshemmede Koordinator Alle involverte tjenester		
Individuell plan	Koordinator ansvarsgruppe	Etablert	
Barnehage/SFO	Barnevern	Etablert	
Anledning til å bo utenfor hjemmet	Barnevern	Etablert	
Økonomisk bistand	Barnevern NAV	Etablert	
Fosterhjemsplassering	Barnevern		
Familieråd	Barnevern	2013	
Hjemkonsulent/ foreldreveileder	Mangler midler		
Husmorvikar	Hjemmetjenesten i samarbeid med helsestasjonen Ikke godt nok fungerende		

Forebyggende tiltak i barnehagen/ SFO/ skolen

Tiltak	Ansvar	Tidsrom	Evaluering
"Annerledes dagen" i 10 klasse	HSA	Etablert	
MOT	Ungdomsskolen	Etablert	
ØPP, Ørebro Preventive Program (Rusforebygging)	Rus – og psykisk helsetjeneste	Etablert	
Helsestasjon for ungdom	Helsestasjonen	Arbeid påbegynt. Ikke etablert	
Ungdomsråd	Ungdomssekretær?		
Ungdomsklubb	HSA	Etablert	
Utvidet 4 års kontroll	Fysioterapeut Barnehage Helsestasjon	Etablert 2012	Jan 2015

Forebyggende tiltak på fritiden

Tiltak	Ansvar	Tidsrom	Evaluering
Jentegrupper	Helsestasjonen Rus – og psykisk helsetjeneste	Etablert	
Svømmegrupper	Fysioterapeut	Etablert	
Natteravn	Nærmiljøsentralen	Etablert	
Baby – og småbarns sang	Nærmiljøsentralen	Etablert	

7. Den nødvendige samtalen

Det er viktig at alle som arbeider med barn og foreldre i Ringeby skiller på, og har kunnskap om følgende tema:

- Samtaler med barn uten foreldre tilstede
- Samtaler med foreldre om bekymringer for barn – og om foreldrenes bruk av rusmidler og/eller andre problemer

Forskning viser at ca 50% ikke samtaler med barn når de er bekymret (kilde Borgestad klinikken og KoRus, 2014).

KoRus – Øst har en ”verktøykasse” med ulikt materiell som kan være til hjelp.

FILMER:

- Film – Den nødvendig samtalen
- FILM – Født med alkoholskade
- FILM – Livsviktig/film
- FILM – Barn i Rusfamilier, tidlig intervensjon
- FILM – Jeg sa jeg hadde hatt et mareritt
- FILM – Hjemme verst

ANNET MATERIELL

- Fra bekymring til handling. Lokal handlingsveileder for barnehagene i Ringsaker
- Barn i Rusfamilier, tidlig intervensjon 2014. Å samtale med barn uten foreldre
- Veilederen Fra bekymring til handling

Hvordan få tak i materiell fra denne verktøykassa?

Alt materialet finnes tilgjengelig på www.rus-ost.no

Du kan også kontakte en av deltagerne i Familieteamet i Ringeby. Deltagerne kjenner innholdet i verktøykassen, og kan spørres til råds. Ta kontakt med Familieteamet dersom du ønsker undervisning /råd - for deg selv eller i din tjeneste!

Koordinator for Familieteamet i Ringeby er fagansvarlig helsesøster Solveig Sylte.

Telefon:474 65 363.

Mailadresse: solveig.sylte@ringeby.kommune.no.

Vara er helsesøster Edel Bakken. Telefon: 474 69 673

Mailadresse: edel.bakken@ringeby.kommune.no

8. Aktuelle nettsider/ kontaktadresser

Nyttige nettadresser:

OM PROGRAMMET «BARN I RUSFAMILIER»: <http://www.borgestadklinikken.no/barn-i-rusfamilier>

Evalueringen fra SIRUS, 2009: <http://www.borgestadklinikken.no/files/sirusrap.1.09%5B1%5Dbarn-i-rusfamilier.pdf>

Evalueringen fra Telemarksforskning, 2013:

http://www.telemarksforskning.no/publikasjoner/detalj.asp?merket=5&r_ID=2346

Facebook: www.facebook.com/barnirusfamilier

OM TEMATIKKEN RUS I ET BARNE - OG FAMILIEPERSPEKTIV:

<http://www.borgestadklinikken.no/rusproblematikk-i-graviditet-familier> (ulike artikler fra Frid Hansen)

Rusrelaterte fosterskader: <http://www.borgestadklinikken.no/rusrelaterte-fosterskader>

FASD- problematikk: <http://www.borgestadklinikken.no/fasd-problematikk>

Blogg om rus og avhengighet: <http://blogg-borgestadklinikken.com/>

TAUSHETSPLIKT OG SAMHANDLING:

Veileder om taushetsplikt og samhandling: <http://www.ks.no/tema/Skole-og-opplevst/Skole/Skoleeier/Ny-veileder-Taushetsplikt-og-samhandling-i-kommunalt-arbeid-for-barn-ungdom---familier/>

9. Litteraturliste

Sentrale lover

Forebyggende arbeid og samarbeid er nedfelt i en rekke lover og regler som:

- Helse – og omsorgstjenesteloven
- Helsepersonell loven
- Barnevernloven
- Sosialtjenesteloven
- Barnehageloven
- Opplæringsloven
- Politiloven
- Alkoholloven

Se også:

www.lovdata.no

Juridiske forhold ved samhandlingsmodellen Familiens Hus/ Familiesenter, Universitetet i Trondheim, 2012, Rikke Lassen

Rundskriv/ veiledere

- NOU Det du gjør, gjør det helt! 2009
- Fra bekymring til handling, en veileder om tidlig intervensjon på rusområdet, Helsedirektoratet, IS – 1742
- Taushetsplikt og samhandling i kommunalt arbeid for barn-ungdom – familier, KS 2013
- Sammen om mestring - veileder i lokalt psykisk helsearbeid og rusarbeid for voksne, Helsedirektoratet 2014, IS-2076

Annen litteratur

- Håndbok i sped – og små barns psykiske helse. 2012. Vibeke Moe mfl.
- Se barnet innenfra: hvordan jobbe med tilknytning i barnehagen, Ida Brandtzæg mfl., 2013
- Mikroseparasjoner: tilknytning og behandling , Ida Brandtzæg og Stig Torsteinsson, 2011
- Barn i Risiko, skadelige omsorgs situasjoner, Øyvind Kvellø 2011
- "4 år – Trygg og klar " (Larvik kommune)
- Behandlingslinje for Sped - og småbarn med foresatte/ foreldre med rusproblemer
- Kompetanseplan for behandlingslinjene for gravide og småbarnsfamilier i psykososial risiko, Sykehuset Innlandet HF, Kerstin Söderstrøm, 2013
- Innlandsmodellen – Med barnet i mente, Referat fra erfaringskonferanse 6.desember, 2013, KoRus Øst, Sykehuset Innlandet HF
- Fra bekymring til handling: Lokal handlingsveileder for barnehagene i Ringsaker. ISBN: 978-82-93076-07-0
- Tverrfaglig oppvekstmodell, Lesja kommune, Handlingsplan 2013 - 2015

- Systemer og rutiner for tverrfaglig samarbeid. Fredrikstad kommune, Utdanning og oppvekstseksjonen, 2013

Filmer

- Film – Den nødvendig samtalen
- FILM – Født med alkoholskade
- FILM – Livsviktig/film
- FILM – Barn i Rusfamilier, tidlig intervensjon
- FILM – Jeg sa jeg hadde hatt et mareritt
- FILM – Hjemme verst

Foreldrekarusellen -et kontinuerlig utviklingsarbeid for å styrke forelderrollen

→ Tidlig intervensjon

**Klarer Ringeby
å bygge
drømmehuset?**

Fokusområder

- ▶ Psykisk helse
- ▶ Rus
- ▶ Vold i nære relasjoner

Hvordan oppdage?

- ▶ Felles opplæring
- ▶ Screening/ kartlegging
- ▶ Rutine for «Oppdager rollen»

Alle voksne ser og handler

- ▶ Barnehage
- ▶ Skole
- ▶ Jordmor
- ▶ Legetjeneren
- ▶ Fysioterapeut
- ▶ Helsesøster
- ▶ PPT
- ▶ Barnevern
- ▶ Rus- og psykisk helsetjeneste
- ▶ NAV

Hvordan hjelpe?

Samarbeidsrutiner for bekymring
Rutiner for «Koordinator rollen»

Tverrfaglig samarbeid

- ▶ HSA
- ▶ Barnespesialisten
- ▶ Familetsam
- ▶ DIL

Hjelp og støtte til foreldre

Grunnleggsdokumenter

Sentrale dokumenter

- ▶ Samhandlingsreformen, Rett behandling - på rett sted- til rett tid. St.meld.nr 47
- ▶ Fra bekymring til handling. Veileder om tidlig intervensjon på rus området, Helsedirektoratet 2013
- ▶ Sammen om mestring. Veileder i lokalt psykisk helsearbeid og rusarbeid for voksne, Helsedirektoratet 2014

Lokale dokumenter

- ▶ Samarbeidsrutiner for bekymring for barn og unge 0-18 år
- ▶ Handlingsplan mot vold i nære relasjoner (2015 – 2019)

Kontakt

Solveig Spill
Regionalt foreldretilbud i Ringerike

TEL: 61 20 20 22

E-post: Solveig.Spill@regionhelse.no

KoRus-Øst
Kommunene i Østlandet samarbeider om rus og psykisk helse

Sykehuset Innlandet HF

Erklæring om samtykke

(jfr. Forvaltningslovens § 13 a)

Navn:

Født:

Barnehage/ skole:

Jeg/ vi samtykker til at instansene nevnt nedenfor kan samarbeide og utveksle informasjon seg i mellom i forhold til følgende situasjon:

Følgende instanser fritas for taushetsplikt i denne saken:

Skole	Helsesøster	Andre
MGPPR	Jordmor	
MGBV	Politi	
Fastlege	BUP	

Samtykke gjelder i perioden fra til

Samtykket kan helt eller delvis trekkes tilbake når som helst.

Sted:

Dato:

Ungdom:

Foresatt/verge:

Foresatt/verge:

Samtykket er innhentet av:

Virksomhet:

(Navn på fagperson)

NB: Denne samtykkeerklæringen vil bli arkivert.

Vedlegg 3

UNNTATT OFFENTLIGHET

jfr.off.loven §5A

jfr.Barnvernloven §6-7

BEKYMNINGSMELDING TIL BARNEVERNTJENESTEN

Etter Lov om barneverntjenester § 6-4.

Barnets navn:	
Fødselsnummer:	
Adresse:	
Mors navn:	
Telefon:	
Fars navn:	
Telefon:	
Barnet bor ho:	

ÅRSÅK TIL BEKYMNINGEN: (Beskriv/konkretiser, benytt evt. eget ark for mer utfyllende opplysninger):

Bekymringer knyttet til barnets utvikling:

Bekymringer knyttet til samspill barn/foreldre:

Bekymringer knyttet til oppfølgingen fra foreldre:

Spesielle vansker hos foreldre: (eks. rus, psykiske vansker, nylig samlivsbrudd)

KONTAKT MED FAMILIEN:

For private meldere (eks. familiemedlemmer, naboer)

Form for kontakt med/tilknytning til familien:

For offentlige instanser (eks. BUP, skole, barnehage, voksenpsykiatri)

Henvisningsgrunn:

Tiltak som pågår:

Varighet og omfang av tiltaket:

Effekt av nåværende tiltak:

OPPLYSNINGER OM EVT. TIDLIGERE TILTAK I FAMILIEN:

Tiltak som er iverksatt med god effekt:

Tiltak som er iverksatt med liten eller ingen effekt:

Tiltak som er tilbudt men ikke tatt i mot:

OFFENTLIG MELDER:		PRIVAT MELDER:		ANONYM MELDER:	
ER FORESATTE/BARN OVER 15 ÅR KJENT MED MELDINGEN?					
					JA
					NEI

Det forutsettes at offentlig melder informerer foresatte om meldingen på forhånd (gjelder ikke fysiske/seksuelle overgrep).

MELDERS UNDERSKRIFT:

ADRESSE:

Barnets trygghetsplan

Barn (0-18 år) av foreldre/omsorgspersoner med psykiske vansker eller rusproblemer kan ha behov for ekstra forutsigbarhet og trygghet. Barnets trygghetsplan er et hjelpemiddel for ivareta barnet når omsorgssituasjonen er vanskelig, for eksempel ved forverring av omsorgspersonens helse/tilstand, akutt innleggelse, familiekonflikt, vold eller problematisk rusbruk. Planen utarbeides av omsorgsperson(ene), barnet selv og en ansatt i kommunal helse- og omsorgstjeneste. De voksne som bidrar må forsikre seg om at planen er realistisk, og at de som skal bidra til trygghet er informert og har sagt ja. Barn fra ca 6 år og over bør delta i utviklingen av planen, og barnets ønsker skal vektlegges. Hvis barnet ønsker lages «Min trygghetsplan» som barnet selv oppbevarer.

Skrevet av _____ sammen med _____

Sted og dato: _____ Kopi til: _____

Barnet:

Navn: _____

Fødselsdato: _____

Adresse: _____

Tlf./evt. e-post: _____

Barnehage/skole:

Navn: _____

Adresse: _____

Tlf./evt. e-post: _____

Hvem kan barnet snakke med nå han/hun trenger det?

Navn: _____

Adresse: _____

Tlf./evt. e-post: _____

Hvem kan ta seg av barnet i en akutt situasjon og ved eventuell innleggelse?

Navn: _____

Adresse: _____

Tlf./evt. e-post: _____

Har barnet/familien kjæledyr som trenger å bli passet? I så fall hvor/av hvem?

Navn: _____

Adresse: _____

Tlf./evt. e-post: _____

Foreldre/omsorgspersoner:

Navn: _____

Adresse: _____

Tlf./evt. e-post: _____

Navn: _____

Adresse: _____

Tlf./evt. e-post: _____

Hvem kan snakke med barnet om den aktuelle situasjonen og åpne for barnets evt. spørsmål?

Navn: _____

Adresse: _____

Tlf./evt. e-post: _____

Hvem kan bidra til opprettholde barnets hverdag?

Navn: _____

Adresse: _____

Tlf./evt. e-post: _____

Er det andre som bør vite om situasjonen?

Navn: _____

Adresse: _____

Tlf./evt. e-post: _____

Er det andre ting som er viktige for å trygge og ivareta barnet?

Forside og innside: Trykksaker.no

Sjøhuset Innlandet HF

HELSE • • • HVERDAG

Min trygghetsplan

Alle barn har rett til beskyttelse og omsorg. Barn skal få si det de tenker på, og det de sier skal bli tatt hensyn til. «Min trygghetsplan» er laget for at barn skal føle seg trygge og vite hva som skjer når de voksne i familien har det vanskelig. Trygghetsplanen lages i en åpen samtale med barnet.

Skrevet i samtale mellom _____ og _____
(barnet)

Sted og dato: _____

Barnets adresse, telefon og evt. e-post:

Dette er viktig for at jeg skal føle meg trygg:

Hvis jeg må bo et annet sted for en periode, vil jeg at det blir tatt hensyn til...

Hvis jeg trenger å bo et annet sted for en periode, kan jeg bo hos:

Navn: _____
Tlf./evt. e-post: _____

Disse voksne stoler jeg på:

Jeg kan ta kontakt hvis jeg trenger noe, og det trenger ikke å være veldig vanskelig før jeg gir beskjed.

Navn: _____
Tlf./evt. e-post: _____

Navn: _____
Tlf./evt. e-post: _____

Navn: _____
Tlf./evt. e-post: _____

Andre voksne som kan hjelpe er:

Min behandler: _____
Tlf./evt. e-post: _____

Forelders behandler: _____
Tlf./evt. e-post: _____

Helsesøster: _____
Tlf./evt. e-post: _____

Fastlege: _____
Tlf./evt. e-post: _____

Barnevernet: _____
Tlf./evt. e-post: _____

Se også oppgave 1 på side 30

Informasjon, hjelpetelefon og nettsteder for barn:

- Alarmtelefonen for barn og unge: Telefon 116 111 • www.116111.no • E-post: post@116111.no
- For barn som har en mor eller far med psykiske problemer: www.morid.org/
- Barneombudet: Telefon 22 99 39 50 • www.barneombudet.no
- Voksne for barn: Telefon 810 03 940

Sykehuset Innlandet HF

HELSE • • • HVERDAG

Husk barnet!

Registrering av barn (0–18 år) av foreldre med psykiske vansker eller rusproblemer. Fylles ut sammen med forelder eller foresatt. Fyll ut ett skjema for hvert barn.	
Skrevet av _____ sammen med _____	
Sted og dato: _____ Tjeneste/enhet: _____	
Forhold av betydning for barnet (+ og -)	
Forelderen/brukeren: Navn: _____ Evt fødselsnr.: _____ Adresse: _____ Tlf./evt. e-post: _____	
Den andre forelderen: Navn: _____ Fødselsdato: _____ Adresse: _____ Tlf./evt. e-post: _____	
Barnet: Navn: _____ Fødselsdato: _____ Adresse: _____ Tlf./evt. e-post: _____	
Familie- og boforhold: Hvem bor barnet sammen med? Formelt foreldreansvar? Samværsordninger?	
Andre viktige personer rundt barnet? (Venner, slekt, trener, lærer, nabo etc.)	
Hvem tror du at barnet kjenner seg trygg sammen med??	
Skole, barnehage og fritidsaktiviteter:	

Individuell plan

**En individuell plan er en forskriftsfestet avtale
mellom deg og tjenesteapparatet**

Individuell plan for

Navn:		Født:			
Tlf:		Mobil:			
Adresse:					
Postnr./sted:		Kommune:			
E-post:					
Planen gjelder fra dato:		Til dato:			
Nærmeste pårørende/verge	Navn:				
	Relasjon:				
Adresse:	Postnr/sted				
Kommune:					
Tlf:		Mobil:			
E-post:					
Deltar i planarbeidet (ja eller nei):					
Koordinator for planarbeidet i perioden fra	/ 20	Til:	/ 20		
Navn:					
Arbeidssted:		Adresse:			
Tlf:		Mobil:			
E-post:					
Vikar for koordinator/planansvarlig					
Navn:		Oppgave:			
Arbeidssted:		Adresse:			
Tlf:		Mobil:			
E-post:					
Deltagere i ansvarsgruppen/samarbeidsgruppen					
Navn	Arbeidssted m/adresse	Telefon	Mobil	Oppgave	E-post

Status i dag/situasjonsbeskrivelse (Husk dato og sign. ved tilføyelser):

Ønsker og hovedmål (Husk dato og sign. ved tilføyelser):

Delmål (Husk dato og sign. ved tilføyelser):

Behov/problem-slik bruker evt pårørende opplever dem

Resurser/sterke sider

Hindringer eller viktige forutsetninger i forhold til målene

[illegible]

Underskrift bruker/pårørende

Underskrift koordinator

Ved behov for flere ark til planarbeidet, kopier denne side.

Samtykke erklæring til individuell plan

Jeg er informert om hva det innebærer å utarbeide en individuell plan, og jeg samtykker i at det utarbeides en individuell plan for meg. Jeg er klar over at jeg kan trekke samtykket tilbake.

Navn / etternavn / fødselsdato

Taushetsplikt

Jeg/vi er informert om at fagpersonenes arbeid omfattes av gjeldende regler om taushetsplikt.

Jeg ønsker at en annen person skal delta sammen med meg.

Navn på person:

Jeg samtykker i at dokumentet kan distribueres til de personer som er medlemmer i gruppa eller er en del av planen. Det skal gis samtykke fra meg hvis andre instanser enn de som er involvert har behov for opplysninger som er dokumentert i planen.

Sign.

Jeg gir samtykke for planperioden:

Fra dato:

Til Dato:

Brukerens/pårørendes underskrift og dato:

Andre deltagere i planarbeidet

[illegible]

Sjekkliste – behovsområder/livsarenaer

(Dette er ment å være en huskeliste med eksempler på hva bruksområder kan være)

- Individ – person – orienterte behovsområder/dagligliv
For eksempel:
 - Kommunikasjon/språk
 - Adferd
 - Medisinske forhold
 - Ernæring
 - Motorikk
 - Hjelpemidler
 - ADL-ferdigheter
 - Rusproblemer
 - Psykisk helse
- Bolig
Mobilitet og transport (innendørs / utendørs)
- Skole, utdanning
Barnehage, dagtilbud, spesialpedagogisk tjeneste
- Familie / sosialt fellesskap / nettverk
Etablere nettverk, kulturaktiviteter, fritid, hobby, rekreasjon, ferie, fysisk aktivitet.
Støttekontakt
- Tro og livssyn
- Økonomi
Trygd, sosialhjelp og annen offentlig støtte, økonomistyring, håndtering av gjeld.

Den individuelle planen er et arbeidsredskap som skal være tilgjengelig for alle involverte som det er gitt samtykke til skal ha den. Den skal brukes i det videre arbeidet!

Evaluering av målområdene

[illegible]

Framdriftsplan

[illegible]